

AMERIKANSKI SLOVENEK

Prvi in najstarejši slovenski
list v Ameriki.
Ustanovljen leta 1891.

Izbija vsak dan razen nedelj, pone-
deljov in dnérov po praznikih.

Izdaja in tiska:
EDINOST PUBLISHING CO.
Naslov uredništva in uprave:
1849 W. Cermak Rd., Chicago.
Telefon: CANAL 5544

The first and the Oldest Slovene
Newspaper in America.
Established 1891.

Issued daily, except Sunday, Mon-
day and the day after holidays.

Published by:
EDINOST PUBLISHING CO.
Address of publication office:
1849 W. Cermak Rd., Chicago.
Phone: CANAL 5544

Naročnina:		Subscription:	
Za celo leto	\$6.00	For one year	\$6.00
Za pol leta	3.00	For half a year	3.00
Za četrt leta	1.75	For three months	1.75
Za Chicago, Kansas in Evropo:		Chicago, Canada and Europe:	
Za celo leto	\$7.00	For one year	\$7.00
Za pol leta	3.50	For half a year	3.50
Za četrt leta	2.00	For three months	2.00
Posamezna številka	3c	Single copy	3c

Dopisni važnega pomena za hitro objavo morajo biti poslani na uredništvo vsaj dan in pol pred dnévom, ko izide list. — Za zadnje številko v tednu je čas do četrta dopoldne. — Na dopise brez podpisov se ne ozira. — Rokopisov uredništvo ne vrača.

Entered as second class matter, November 10, 1925 at the post office at Chicago, Illinois, under the Act of March 3, 1879.

OBRAMBENI ZID KRŠČANSTVA

V zgodovini človeštva so narodi, ki so ali po svoji legi, ali po svojih zmožnostih dobili od božje Previdnosti posebne velike in važne naloge, katere so morali pa izvršiti samo z ogromnimi svojimi žrtvami, z velikim trpljenjem in z velikimi boji.

Tako veliko nalogo so imeli v sedanjem tisočletju Jugoslovani v Evropi.

Nekulturni in krščanski kulturi sovražni Izlam se je v 14. stoletju dvignil tam v Aziji, v bližnjem vzhodu, in se podal v Evropo na svoj mogočen pohod, da vniči vso krščansko kulturo cele Evrope in tako celega tedanjega sveta, da podre križ in nasadi nad Evropo mesto njena svoj polmesec. Pridrvel je skozi Bospor v Evropo in tu zadivjal najprej in si osvajal narod za narodom. Posebno težka usoda je padla na vse jugoslovanske narode. Za stoletja jih zasužnil in jim prizadejal nezmerno trpljenje in strašno gorje.

Tako so pa morali Jugoslovani za dolga stoletja sprejeti nase za celo Evropo ulogo in nalogo obrambenega zidu proti temu sovražniku njene kulture. Ves svet jih je tedaj poznal kot "antemurale christianitatis" — "obrambeni zid krščanstva" (Bullwark), ker so mu jo branili proti popolnemu vničenju, kakor jo je Izlam uničil v vsej severni Afriki in mali Aziji. Med tem, ko se je vsa zapadna Evropa v miru, zavarovana po tem "obrambenem zidu krščanstva", lahko mirno razvijala državno, gospodarsko in kulturno, so Jugoslovani vsa stoletja krvaveli iz tisoč ran in svojo krvjo plačevali Evropi njeno svobodo kot njena predstraža v jugovzhodni Evropi. Vsakega Jugoslovana še danes stresa mraz po kosteh, ko se samo spomni teh strašnih stoletij, ko so ga "pasjoglavci", kakor so imenovali svoje tlačitelje, klali, morili in vlačili v strašno sužnost. Vsak kamenček jugoslov. zemlje je poškoprljen in posvečen s krvjo jugoslovanskih vojakov, borcev za svoj "križ in zlato svobodo" in za obrambo krščanske kulture cele Evrope.

In ko je Izlam prodril tja do srca Evrope, do Dunaja, je bil samo Slovan zopet, kralj Sobijeski, Poljak, ki je priskočil Evropi na pomoč in jo končno rešil propada in propada vse njene krščanske kulture.

Toda, je Evropa, je ves krščanski svet kedaj plačal jugoslovanskim narodom za vse te njihove ogromne žrtve, za tako zvesto in tako težko skoraj poltisočletno službo kot predstraže njenega razvoja?

Zgodovina o kaki plači ne ve ničesar povedati. Tudi o kakih samoznakih njene hvaležnosti ne ve poročati.

Nasprotno! Ker so ti jugoslovanski narodi v izvrševanju svoje tako težke naloge v službi Evrope, v sužnosti, naravno nekoliko kulturno zaostali, zaostali tudi v svojem gospodarskem razvoju, se je naenkrat zgodilo, da jih je Evropa radi tega še prezirala in se norčevala in jim očitala to zaostalost. Pozabila pa je na vse morje jugoslovanske krvi, za njo prelite.

Se več! Prav sedaj so Jugoslovani celo doživeli novo nepojmljivo nehvaležnost od strani dveh narodov, najbližnjih sosedov njihovih, ki bi bila morala biti prva jim hvaležna, ki bi nikdar ne smela pozabiti, da sta bila ravno ona dva najbolj in največ deležna njihovih žrtev. Zarotila sta se proti njim, jim napovedala boj na smrt in se hočeta polastiti njihove zemlje, skozi stoletja namakane s krvjo Jugoslovancov zlasti za nju. Jugoslovani so obsojeni danes na smrt, ako bi zmagala ta dva naroda.

Ako zmaga pa pravica, t. j. zavezniki, o čemer niti za trenutek Jugoslovani ne dvomijo, kaj jih čaka? Se bo sedaj zapadna Evropa spomnila teh jugoslovanskih žrtev za njo? Bo uredila Evropo tako, da bodo Jugoslovani saj sedaj dobili to zasluženo plačilo in priznanje za svojo toliko stoletno zvesto službo in za tolike svoje žrtve?

Da, zadržno pričakujejo, in imajo pravico to pričakovati, da bodo dobili to plačilo.

Pa tudi sedaj, ko predlagajo s tem celemu kulturnemu svetu svoj račun, ne prosijo kakih milosti, kake miloščine, tudi ne samo plače. Zahtevajo samo, da jim Evropa tudi za naprej izroči prav isto službo in nalogo, kakoršno so vršili skozi stoletja, namreč službo "antemurale christianitatis" — "obrambeni zid krščanstva", samo v nekoliko dru-

gačnem smislu, kakor so ga proti Izlamu, vendar pa enako za krščansko kulturo Evrope proti novemu paganizmu nemškega nazizma, ki ima tudi v načrtu vničenje krščanske kulture na svetu, boj križu, mesto katerega hoče nasaditi na svet svojo "swastiko". Obrambeni zid hočejo zopet biti Jugoslovani sedaj proti nemškemu "Drangu nach Osten" — "Naprej proti vzhodu" in proti "Bruecké zur Adria" — "Mostu do Jadrana", da ga zaustavijo in tako zagotove celemu svetu trajen mir. Samo močno in trdno Jugoslavijo hočejo nazaj, tako močno in tako trdno, tako urejeno tudi na znotraj, da bo tudi sedaj za stoletja kos svoji veliki novi in težki nalogi, da bo obrambeni zid svetovnega miru, bratskega sožitja narodov na svetu, ob katerega si bo tudi nazivem razbil svojo glavo.

POKOJNEMU MARKU BLUTU V SPOMIN

New York, N. Y.
V ponedeljek, 26. jan. je umrl v Jolietu lepe krščanske smrti sicer preprosti in v slovenski javnosti malo poznani Marko Blut, v svojem tihem in skritem delu pa pravi pionir med ameriškimi Slovenci. Sicer smo pri njegovi visoki starosti, bil je 86 let star — pričakovali preje ali sleje to žalostno vest. Vendar nas je pa vse, ki smo ga poznali in ljubili, zelo bridko zadela. Zlasti meni so prišle solze v oči in roke so se mi sklenile v tihi molitvi za pokoj njegove plemenite duše. Triintriideset let sva se poznala, najprej več let samo pisмено, po pisnih in poročilih in moje liste, pozneje pa tudi osebno in sva bila vsikdar dobra prijatelja. Zato če kdo, se čutim jaz poklicanega, da s skromnimi vrsticami postavim temu blagemu možu v "Amerikanskem Slovencu" skromen spomenik v tem članku. Dokaz naj bo mojega globokega spoštovanja, katerega sem imel do njega, dokaz moje prijateljske ljubezni, pa tudi dokaz moje hvaležnosti, za vse veliko dobrega, ki ga je storil za moje katoliško tiskovno delo zlasti prva leta težkega začeta.

Marko Blut je bil sicer majhne in slabotne postave, zelo tih in skromen možiček, globoko veren in pobožen, pri tem pa izredno velik v svojem tihem delu za vse, kar se je med nami ameriškimi Slovenci začelo dosegati bodisi verskega ali narodnega. Če si bil samo nekoliko časa v njegovi družbi, si začutil toplino njegove velike slovenske belokranjske duše, ki se je izražala tako lepo v vsaki njegovih besedi, da si ga moral vzljubiti, ga spoštovati. Nikjer, kjer je bila kaka čast ali kako priznanje, ga niste našli. Skromna belokranjska duša ni poznala sebe. Živel je samo za svojega Boga, ki ga je tako ljubil, za svojo družino, kateri je bil tako ljubeč in skrben oče, in za svoj slovenski narod. To vemo vsi, ki smo ga pobližje poznali in smo bili njegovi prijatelji.

Pred vsem pa je bil zlasti velik v delu za napredek apostolstva kat. tiska. Kakor malokdo se je Marko Blut zavedal velike važnosti katoliškega tiska za katoliško cerkev, zlasti pa še posebno za ameriške Slovence.

Silno ga je bolela pred leti tako mogočna gonja proti vsemu, kar je verskega in katoliškega med nami, ki si je postavila za svoj cilj, da v ameriških Slovencih ubije Boga in vero vanj. Zato se je pa globoko v duši čutil dolžnega dati katoliškemu slovenskemu tisku vso svojo pomoč in sodelovanje. In tako sva prišla skupaj že leta 1909, takrat ko sem ustanovil slovenski nabožnik "Ave Maria." Takrat so te sovražne sile zadivljale proti listu in meni. Razven "Amerikanskega Slovence" so bili vsi drugi slovenski listi v Ameriki odločno protiverski. Naravno so zato vsi napovedovali neobljeno v New Yorku, "Ave Maria", gotov skorajšnji pogin. Pa so se takrat takoj našli med ameriškimi Slovenci rojaki, kakoršen je bil Marko Blut, list pristržno pozdravili, se ga oklenili, in mu dali vse svoje zmožnosti na razpolago. Ni jih bilo v začetku veliko, vendar dovolj, da list ni propadel, nasprotno se tako pokrepil, da je postal podlaga vsega naslednjega svojega napredka do danes z ustanovitvijo lastne katoliške tiskarne in drugih raznih katoliških listov, ki so kakor mogočen jez zajezili vso to strupeno protikatoliško gonjo in rešili med ameriškimi Slovenci, kar se je rešiti dalo. Med prvimi temi borci za Boga in vero med ameriškimi Slovenci se je prijavil Marko Blut, tedaj farmar v Hesperia, Mich., šel od hiše do hiše in je bil prvi, ki je listu poslal večje število novih naročnikov z navdušujočim in bodrečim člankom. Ravno pred zadnjim mojim odhodom iz domovine sem za svojo nameravano knjigo zbiral podatkov in starih letnikov "Ave Maria" in izsečkov iz "Sloge", "Edinosti" in "Amerikanskega Slovence", pa sem čital te njegove dopise. Pri ustanavljanju katoliške tiskarne in pozneje pri raznih njenih težavah ga najdem zopet v prvih vrstah, ki so podjetje krepko podprli, ko so zbirali med svojimi znanci in prijatelji podpore za njo. Vsa leta je bil zvest naročnik, sodruženik in dopisnik tudi "Amerikanskega Slovence" v Jolietu. Še sedaj v visoki starosti, ko mu je bil vsak korak v muko in trpljenje, ga ni strpelo doma, se ni mogel premagati, da bi ne šel od hiše do hiše in agitiral za katoliški tisk, ne nabiral novih naročnikov, od

starih pa pobiral zapadlo naročino. Še sedaj ga vidim, kako je prihajal v Chicago v upravništvo s tolikim veseljem in zadovolženjem, kadar je dosegel večje uspehe. Na obrazu se mu je videlo veselje in notranje zadovoljenje, kakor bi bil za se dosegel kak osebni uspeh. Je bil pač mož velike ljubezni do Boga in do naroda in se je čutil srečnega, če je mogel za oba storiti kaj dobrega.

Pa to delo pogosto ni bilo tako lahko, še manj pa prijetno. Marsikako zabadljivo, še večkrat žaljivo, je dobil zase od strani sovražnikov katoliškega časopisja in podjetja. Pa ga to ni strašilo, nasprotno se mi je večkrat zdelo, da ga to še veseli. Najbrže je to smatral za "dar" za se, katerega mu bo Bog plačal. In Bog je gotovo vse to videl, gotovo mu je štel vse težke korake pri tem delu in jih sproti zapisoval v knjigo njegovih dobrih del, katero sta sedaj pregledala, ko je k Njemu prišel. Zato, če kdo, zasluži v odlični meri Marko Blut ime apostola katoliškega tiska, kakoršnih imam — žalibog — tako malo v katoliških, še manj v slovenskih vrstah.

Triintriideset let sva se poznala in toliko časa bila prijatelja. Le malo sem našel pri svojem delu na polju katoliškega časnikarstva tako zvestih prijateljev in sodruženikov, kakor njega. Zlasti v mojih težkih urah boja in nasprotovanj vseh 22 let mi je marsikako njegovo navduševalno in bodrilno pismo vilo v srcu, da je slo delo naprej.

Se v domovino mi je pogosto pisal. Pa tudi za tam skoraj ni bilo njegovega pisma, da bi ne bila priložena večja ali manjša svota z ta ali oni katoliški list v domovini, za katerega je zbiral tu v Ameriki naročnike in naročnino.

In sedaj, dragi prijatelj Marko Blut, si odšel k svojemu Bogu. Srce me boli in solze mi kapajo na papir, na katerega Ti pišem te spominske vrstice. Vendar vem, da je bil Tvoj račun z Bogom lahek, da, da je bilo plačilo, katerega si sprejel od Njega, za vse tvoje veliko delo veliko. Naj Ti res plača vsak tvoji težki korak, katerega si storil zanj in iz ljubezni do Njega. Mi Tvoji prijatelji Te pa ne bomo pozabili pri svojih molitvah in v svojih srečih. Zlasti jaz, kakor do sedaj, ne bom pristopal k najsvetejši darivti, da bi Ti ne bil vključen med tiste, za katere naj bo daritev darovana.

Blaga duša, počivaj v miru.
Rev. Kazimir Zakrajšek

KAKO SE IMAJO ROJAKI V MILWAUKEE

Milwaukee, Wis.
Zopet sem se nameraval, da se malo oglasim v našem priljubljenem listu Amer. Slovenec, ki je najbolj priljubljen katoliški list. O delu ne bom kaj posebnega napisal in o vojni tudi ne, saj itak že vsak ve, kaj se godi po svetu. Dve stranki sta, dve struji in en ogenj, ki ga vsi ljudje na svetu občutijo. Toda, kaj bo potem, ko bo vsega konec? To bodo pa vedeli le tisti, ki bodo vse to dočakali. Sicer pa kdove kaj razveseljivega ne bo.

Pač bo dovolj pohabljenec in tudi takih ne bo manjkalo, ki bodo brez sredstev za življenje. — Bog se usmili današnjega sveta!

Sedaj naj mi bo tudi dovoljeno poročati o napredku naše farsve sv. Janeza Evangelista. Dobili smo namreč poročilo od zadnjega leta, oziroma od zadnjih šest let, in sicer odkar so pri nas naš g. župnik Rev. Anton Schiffrar, da smo napredovali kar za \$30.000.00. Tu je všteto vse, kar so kupili, podrli in postavili. Lepo smo napredovali, to mora vsak potrditi! — Ker pri nas ni prazne zemlje, katero bi kupili in na njej gradili, se ne more drugače delati, kakor da se staro podere in potem gradi na istem mestu novo. Tu di za novo cerkev bo kaj takega potreba, ako se bo kedaj mislilo na zgradbo večje cerkve, bo tudi treba najprej podreti in šele potem graditi. To se pa dosedaj še ne ve, kedaj bo do tega prišlo. — Kakor se je slišalo na zadnji cerkveni seji, se to za časa vojne gotovo ne bo zgodilo, ker ni dovolj denarja, za kaj takega. Seveda, jaz sem bil za to, da bi se ustanovil "Gradbeni fond" (Building fund), pa ni bila ideja upoštevana in so povedali, da gradbeni fond že itak imajo, in to že tretje leto. Toda, gradbeni fond so različni, drugi za dvorano, drugi za cerkev. Zato baje nekateri farani ne darujejo v ta fond in pravijo: Za cerkev bi dali, za dvorano pa ne. Jaz bi le rad videl, koliko faranov bi bilo, ki bi zares darovali za cerkev, če bi se taka reč dala ustnoviti. Pa ostalo je pri starem in menda je boljše tako, saj star človek in stara cerkev še bolj prijata skupaj, kakor pa staro in novo in menda staro se tudi ne bo še tako kmalu podrla, kot se je že o tem enkrat nekaj slišalo. Po flika se malo in popravi, pa bo stalo še leta in leta, pa tudi stalo bo manj kot novo. Sicer pa jaz nimam ravno preveč denarja, še nekaj dolga je na moji domačiji, toda z več ljudmi se da tudi nekaj napraviti, zlasti če se zavzamejo za dobro stvar. Nisem nasprotnik dvorane in tudi tam izpolnjem svoje dolžnosti, kakor drugi farani. Nekateri so pa morda le bolj za cerkev kot za dvorano in bi se v tem tudi pokazali, če bi bila dva fonda. Denar se bo tako in tako rabil tudi za popravilje stare cerkve in se brez denarja ne bo popravila. Zlasti še po vojni ne, ker potem bo prav gotovo manj dela in manj zaslužka, kakor ga je pa sedaj in tudi več jamranja bo, kakor ga je sedaj.

Vsi farani se pa imamo zahvaliti zlasti našemu g. župniku Rev. Anton Schiffraru, kakor tudi cerkvenemu odboru, za tako lep napredek naše farsve.

J. V., poročevalec

V ZADNJI VOJNI VEČ IZGUB KOT V SEDANJI

New York, N. Y. — Po statistiki, ki jo je izdala Metropolitan zavarovalniška družba, je zadnja vojna zahtevala veliko več življenj kakor sedanja. V sedanji je bilo doslej ubitih morebiti okrog dva milijona ljudi, toda v zadnji jih je v isti dobi prišlo ob življenje nad pet milijonov.

Dogodki med Slovenci v Ameriki

K vojakom so odšli

Pueblo, Colo. — Dne 26. januarja so zopet odšli nekateri naši slovenski fantje v vojaško službo Strica Sama. Je res žalosten prizor ločitve. — Odšli so sledeči: Edward J. Krall, William J. Lesar, Frank R. Bregar, Vsi so sinovi slovenskih staršev, kateri so tudi naročniki Amer. Slovenca. — Bog daj, da bi se jim dobro godilo in da bi doživeli slavni dan zmage za vse narode. — Bog vas blagoslovi, fantje, in pa, da se zopet vidimo!

Poroka na Calumetu

Calumet, Mich. — V mestu Neegaue, Michigan, sta se v četrtek 22. januarja poročila Miss Angeline Spreitzer, hčerka tukaj poznane Slovencek Calumetu Mrs. Anke Spreitzer, z ženinom Frederick H. Phillips, iz Mohawk, Mich.

Nesreča rojaka

Pueblo, Colo. — Že je bilo poročano na tem mestu, da si je Mr. Joseph Krašovec pred dve-ma letoma zlomil roko. Naj bo omenjeno, da si je. omenjeni rojak tudi letos zlomil roko, torej dvakratna ista nesreča v dveh letih. — Toliko v pojasnilo glede zadnje objave.

Peroka v Clevelandu

Cleveland, O. — Zadnje soboto 31. januarja sta se v cerkvi sv. Vida poročila Miss Theresa Bajt, hčerka tukaj poznane pionirske družine Andreja Bajta iz Addison Rd., z Mr. Joseph Strnadom, ki je sin tukaj poznane in spoštovane Mrs. Josephine Strnad na Hamilton. — Prijatelji jima žele obilo sreče in vsega zadovoljstva v novem stanu!

V bolnišnico

Cleveland, O. — V St. Alexis bolnišnico je bil odpeljan rojak Joseph Papich, ki je stanoval pri svoji sestri Mrs. Vuksinich na Addison Rd.

Mrs. Mary Ahlin pozdravlja iz Kalifornije

San Diego, Calif. — Uredništvu Amer. Slovenca in vsem mojim prijateljem ter prijateljicam pošiljam pristrčne pozdrave iz zlate Kalifornije. Nahajam se tu na obisku pri sinu, ki tu v taborišču že čez eno leto služi vojake. — Mrs. Mary Ahlin iz New Middletown, Ohio.

Smrtna kosa

So. Chicago, Ill. — Tukaj so našli mrtvega v terek jutro rojaka Johna Klobuchar, rodom iz Uršnih sel pri Novem mestu. Star je bil okrog 60 let. Pogreb bo menda v petek dopoldne. Bil je član društva sv. Jurija. Tu zapušča več bratrancev in sestričen. V Ameriki je bil dvakrat. V prvi kake 4 leta, nato se je vrnil v stari kraj in se je malo pred vojsko vrnil in bil potem tu zopet nad 25 let. Sorodnikom sožalje, pokojniku pa R. I. P.!

"SIRITE AMER. SLOVENCA"

DVOM IN STRAH (383) (Metropolitan Newspaper Service) Napisal: Edgar Rice Burroughs

TOMMY'S ARROW-DAGGER
PIERCED THE LION'S
HEART, ALREADY WEAK-
ENED BY LOSS OF BLOOD.
THE BEAST FELL DEAD.

THEN AS HE HAD SEEN THE
APES DO, THE BOY BEAT HIS
CHEST AND VOICED THE FEAR-
FUL VICTORY CRY.

IMPRESSED BY HIS
CONQUEST, THE APES
SWARMED DOWN
AND GREETED HIM
WITH NEW RESPECT
AND FRIENDLINESS!

BUT IN THE COMING NIGHTS, AS THE
MOON GREW TOWARD FULLNESS, HE
HAD CAUSE FOR DOUBT AND FEAR.

Tommyjeva pišca je predrila levo srce. Zaradi naglo odtekajoče krvi se zverina hitro zvrne na tla in pogine.

Kakor je Tommy videl da so delale opice, ko so premagale sovražnika, se je tudi on začel trkati na prsa in zagnal krik zmage.

Presunjene nad njegovo zmago, so opice prihiteli z dreves in Tommyja spoštljivo in prijazno pozdravljale.

Toda v naslednji noči, ko se je mesec bližal plonosti, ga je pripravil v dvom in strah.

VIRZINSKI OTOKI MOČAN CLEN V OBRAMBNI VERIGI AMERIKE

Virzinski otoki tvorijo zelo važno postojanko v verigi ameriške obrambe. To otočje spada že nad petindvajset let pod ameriško upravo. Preje pa so spadali pod dansko upravo kot del zapadnega indijskega otočja. Svoje ime "Virgin Islands" so dobili od Kristofa Kolumba, ki jih je odkril 1493.

Pred petinsedemdeset leti je ameriški tistočasni predsednik Johnson podpisal z Danako pogodbo, s katero so Združene države odkupile dva največja otoka. Zvezni senat pa tega ni odobrila.

V okvirju določil za obrambo zapadne poloble iz leta 1867, se je na tem otočju ustanovilo prvo ameriško pomorsko bazo za okoliško atlantsko mornariško službo. Dne 8. decembra istega leta je predsednik Johnson naslovil na kongres sledečo izjavo:

"Z lastovanjem take pomorske baze po Združenih državah, ne nam, ne kakemu drugemu ameriškiemu narodu ni treba več skrbeti in bati se kakega preoceansekega sovražnega sunka."

Otoki so bili končno priključeni ameriškim posestvam leta 1917. Vsebujejo otok sv. Križa; otok sv. Tomaža; sv. Janeza otok in še kakih petdeset manjših otokov v tem okolju. V danski posesti do bili skoro od leta 1666.

Normalno virzinski otoki tvorijo najbolj vzhodno točko Združenih držav, ki zadržujejo vsako približanje od vzhoda. Obenem ti otoki stražijo tudi Anegada otokine ali prehod do karibskega morja in tvorijo važen člen v verigi obrambnih postojank v panamski kanalski

obranbi. Otok sv. Tomaža nudi zlasti turistom lepe prilžnosti in prilike za zimovanje na jugu. V letu 1938 je obiskalo ta otok nad 25.000 turistov. Obrambna dela na otoku so zaposlila slehernega moškega na otoku sv. Tomaža in na otoku sv. Križa. Vojni department je zgradil po teh otokih veliko cest, po katerih zdaj vozijo avtomobili. Preje so bili to nedostopni kraji. Na otokih so tudi ladje-delnice, ki nudijo ladijam postrežbo v popraviljanju in tudi grajenju ladij. V letu 1940 — 1941 je obiskalo otok sv. Tomaža okrog 1220 parnikov.

Na otoku sv. Tomaža je bilo pred predajo otoka Amerikancem precej enih žganjarn in izdelovalnic ruma in likerjev. Ker je bila v Združenih državah leta 1917 in 1918 uvedena prohibicija, je to zadelo tudi otok sv. Tomaža in mnogo tozadevnih podjetij je moralo zapreti svoja vrata in marsikdo je bil brez zasluzka in dela vsled tega. Gospodarska kriza je zadelala leta 1932 tudi te kraje. Istega leta so naštel skoraj polovico prebivalstva na relifu.

Virzinsko otočje je ravno med Evropo in Panamskim kanalom. Od Liverpoola na Angleskem je do virzinskega otočja ravno 3600 milj. Od Paname do otočja je pa nekaj nad 1000 milj.

Glavni pridelki na virzinskih otokih je sladkor, živinoreja in gotova sadjereja. Otok sv. Križa ima nekaj nad 82 kv. milj zemeljske površine in leži kakih 40 milj južnovzhodno od otoka sv. Tomaža. Z obrambnega stališča so ti otoki za Združene države velike vrednosti.

KAKO NEMŠKE PODMORNICE OPERIRAJO?

Načini operacij in gibanj nemških podmornic, ki krožijo in napadajo ob obrežju po osrednjem in južnem delu Atlantika se razlikuje od načina operacij v severnem Atlantiku. Na severu, kjer plovejo konvoji, to je večje skupine ladij, ki jih spremljajo rušilci s par kličari, napadajo manjši podmornici v skupini. Direkcije in navodila se jim daje največkrat iz zraka po opazovalnih letalih. Doli v sredini in proti jugu ob ameriških obalah, se pa ne splošča napadati v večjih skupinah, niti ne zračno opazovanje, ker tu plovejo ladje posamez in ne v kakih skupnih konvojih.

Napadalne operacije se more voditi po težjih podmornicah, ki so zmogne daljše plovbe po lastni vzdržbi. Do gotove meje morejo take podmornice sprejemati in nabirati razna navodila, ki se jim dajejo iz gotovih obveščevalnih postaj, med tem, ko so pod vodo. Kadar podmornice ležijo blizu prometnih morskkih cest, morejo opazovalci na podmornici začutiti delovanje parnikovega propelarja (vijaka), ki goni ladjo. V takem slučaju vodja podmornice ukrene vse potrebno, da podmornica ostane neopazana. V takih slučajih se je treba umakniti, ali pa v globini tihčati. Kadar pa ničesar ne slišijo se podmornica dvigne in opazuje.

Pri opazovanju dvignejo najprvo periskop (kukalnik) nad površino vode. Novi periskopi so narejeni tako, da je mogoče opazovati morsko površino in vse nečno obzorje, če ni kje kakol letalo. Letala so dandanes zelo nevarna podmornicam. Če jo opazijo jo sama napadejo obe-

nem pa obveste rušilce, ki kmalu pridejo z globinskimi bombami in jo napadejo. Pomorski veščaki pravijo, da imajo nemške podmornice najboljše periskope, ki so boljše od zavezniških.

Ponoči pa pridejo podmornice na površje in če ni v bližini ladij plovejo po površini z veliko večjo hitrostjo, kakor pod vodo. Na površini vozijo do 18 vozlov na uro in tako se hitreje premaknejo v nove kraje, kjer čakajo na žrtve. Atlantsko morje je bolj motno, dočim je morje v sredozemskem morju tako čisto, da morajo biti podmornice na poseben način barvane (camouflaged), drugače jih iz zrakoplova opazijo celo na dnu morja in začno metati na iste globinske bombe.

Imajo pa proti podmornicah tudi že izborna orožja. Vsaka ladija ima takozvano magnetno iglo, ki začne, kakor hitro privozi ladija do gotove bližine podmornice nemirno kazati v smer, kjer leži podmornica. V takem položaju začne ladija na vse strani zigzagati semintja, se pripravi za obrambo in kliče tudi pomoč. Nekateri večji parniki imajo celo na krovu male motorne čolne, ki ga naglo spuste v vodo in gre z globinskimi bombami nad podmornico. V takih slučajih podmornico največkrat uničijo, ali jo celo ujamejo.

Na drugi strani se v teh časih tudi plovba ob obrežju omejuje in se isto poveruje vodni plovbi po kanalih in jezerih. Deloma pa prepušča tudi več prevozu po železnicah.

Konvoji, ki vozijo iz Amerike v Anglijo so pa dobro zastra-

KAJ SE SLIŠI PO SVETU

UMETNO SONCE ZA RUDARJE

Kakor "ne ve, kaj prostost je, kdor ni bil vkovan" — kakor pravi naš pesnik — tako si tudi gotovo težko predstavlja navadni človek, kako je onemu, ki mora delati dan za dnem v temi, pod zemljo, kot na primer delajo rudarji. Rudar je na primer malo deležen navadnih, tako imenovanih ultravioletnih žarkov, ki so po ugotovitvah strokovnjakov tako velikega pomena za človeško življenje. Človek, ki ga ti žarki le redkodaj ali pa sploh ne obsejajo, je dosti manj sposoben opravljati težko delo kot drugi. Ko so to spoznali, so kmalu skušali najti vsaj zasilnega sredstva tudi proti temu. Znano je, da so po nekaterih večjih premogovnikih na svetu uvedli nekako umetno, električno sonce, da bi na ta način vsaj delno nadomestili blagodejno luč in toploto naravnega sonca. Pravijo, da so se uspehi kaj kmalu pokazali. Delovno sposobnost in zdravje rudarjev so zboljšali kar za 60 do 100% že, če so jih obsevali s takšnim umetnim soncem vsa trikrat na teden.

ARETIRANA, KER NISTA VSTALA

Chicago, Ill. — V nekem gledišču na južni strani mesta sta bila zadnji petek zvečer aretirana neki dijak in neka dijakinja, ker nista vstala, ko se je igrala narodna himna. Neki policist, ki je bil v gledišču, ju je aretiral pod obdolžbo nerednega obnašanja. Na sodnji, kjer sta bila kaznovana vsak z globo \$200, se je dijakinja izrazila, da neki kratak film, ki je kazal torpediranje ladij, "ni v skladu s civilizacijo."

PSI IZDAJAJO SVRAŽNIKA

Pse so za vojaške namene uporabljali že v starem veku. Že grške vojske in rimske čete so vodile pse s seboj, ki so jih uporabljali za izvidniško in zasledovalno službo, a tudi v bojih. Pred špartanskimi "nosilci ognja" so tekali vedne pasji tropi, ki so z besnim lajanjem izdajali navzočnost sovražnika. Znano je, da je čuječnost psov rešila nekoč Korint. Sprednja straža, ki je štela le nekoliko mož, je imela s seboj 50 azijskih psov, ki so opravljali prav tako stražno službo in so izdali bližajočega se sovražnika. V goratih krajih so bili psi Filipu Makedonskemu najbolj zvesti zavezniki. V vojnah proti vdiralcem Kelto. Kimbrom in Tevtonom so pred rimskimi vojskami tekli včasih tisoči psov,

uspeha, ker tudi obramba proti podmorncam na zavezniški strani ne drži križem rok, pač pa uporablja vse kar učinkovito deluje proti podmorncam.

ki so bili zdresirani tako, da so napadli vsacega človeka, ki so ga opazili. Ko je Atila prekoračil Alpe so njegovo 700.000 glavno vojsko ponoči stražili posebno izučeni psi. Tudi Karel V je na svojem pohodu proti Rimu vodil celo vojsko vojnih psov s seboj. V bitkah pri Morgartenu in Sempachu so psi Svicarjem znatno pomagali.

SKLADIŠČE SKALPOV

Neki ameriški učenjak je na svoje veliko presenečenje našel skladišče indijskih skalpov, skrito na nekem samotnem kraju v Colorado. Zraven so bile tudi neke listine, iz katerih se je dalo razbrati, da je to nenavadno skladišče pripadalo neki neznan indijski sekti, ki je po svojih verskih predpisih bila celo dolžna opravljati ta grozoviti posel skalpiranja. Vsak je moral premagati in ubiti vsaj enega lasmi vred z glave. Ko pa je sčasoma tudi v te kraje prodrla ga sovražnika ter mu sneti kožo

DOHODNINSKI DAVEK

bodo morali letos mnogi plačati, ki ga doslej niso plačevali. Letos bo moral plačati vsak posameznik dohodninski davek, ki je zaslužil nad \$750. v zadnjem letu. Poročeni pa, ki so zaslužili nad \$1500. bodisi posamezno ali oba zakonska skupaj. Med dohodke spadajo tudi dohodki od rentov (najemnina), obresti od hranilnih vlog, itd. Vse je treba natančno izpolniti in pravilno, drugače so stranke klicane na ponovna izpraševanja v urade davčnih kolektorjev. zakar si morajo stranke vzeti čas od dela, kar stane.

Da damo našim rojakom v naselbini priliko, da izpolnijo davčne prijave začasno in pa ob večerih, da jim ne bo treba ostajati doma od dela, bomo v uradu "Amer. Slovenca" začasno vsak torek večer od 7.30 do 9.00 ure rojakom na razpologo s tozadevno postrežbo. Izpolnili jim bomo davčne prijave, opremili z notarskim potrdilom in stranke bodo lahko kar v uradu kupile American Express Money Order in po pošti poslale svoje prijave in plačilo na davčni urad.

Prijave glede dohodninskega davka morajo biti vložene do 15. marca 1942. Toda zadnje dneve bo velik naval. Bolje je, da vsak preje opravi.

AMERIKANSKI SLOVENEK
1849 West Cermak Rd.,
Chicago, Ill.

Slika kaže notranjost Firestone tovarne v Akron, O., kjer se zdaj izdelujejo v masah velikanski obrambni baloni. kakorina vidimo sgoraj. Taki baloni so namenjeni za obrambo mest proti aeroplanom in so se v Londonu baje dobro izkazali.

PREVIDNOSTI NI NIKDAR PREVEC

Nesreča se zgodi, toda veliko nesreč se da preprečiti z nekoliko previdnosti. Mogoče si ti letos na vrsti? Samo nekoliko v svarilo, da ne moreš nikdar biti prevec previden, pogledaj nekoliko te nenavadne nesreče, o katerih je poročal "National Safety Council" v letu 1941. — Neki letalec je 3000 čevljev v zraku zlezal na rep letala. Letalo se je razbilo, letalec je pa ostal popolnoma nepoškodovan. Toda, na potu od nesreče do glavne ceste, je tako nesrečno padel, da si je prerezal dva prsta do kosti. — Lahko si misliš najbolj zamotan slučaj požarov, toda ne tako skrivnostnih, kot so zadelo neko farmersko hišo v državi Indiana. V enem dnevu je začelo goreti v hiši nič manj kot 28 krat. Najprej je začel goreti podoknjak v prvem nadstropju, potem v prtiličju, nato se je vzgal koleदार, vse na steni, potem posteljno pregrinjalo, par delavskih hlač (overalls), ki so visele na vratih, knjiga ki je bila v miznici, plast papirja pod žimnico, itd. Končno je farmer hišo podrl. Nič ne vedel, kaj je povzročilo toliko ponavljajočih se požarov; neki znanstveni dokaz je bil, da je hiša stala na močnem magnetičnem centru, katerega je stalno prevladovala elektrika. — Neki bolj uljuden požar je izbruhnil v mestu Athenes (Athens) v državi Georgia, ki je sam poklical ognjegasce; telefon je padel z goreče stene in operatorica, ki je urejevala zvezo v telefonični centrali, je dovolj razločno slišala prasketanje ognja, da je poklicala ognjegasce, ki so oženj pogasili. — Kolikokrat beremo o lovcih, ki so bili po nesreči ustreljeni. Nekaj drugega je pa bilo z nekim lovcom v Californiji, katerega je do nezavesti pobila na tla padajoča gos, ki jo je bil zadel s svojim strelom, ki mu je padla narav-

nost na glavo. — Neki Newyorški motorist je bil zadet od dveh nasprotnih strani od dveh avtomobilov, ki sta ju vodila dva brata, in neki železniški sprevodniški voz v Minnesoti, je bil na nekem križišču zadet od dveh strani. — Neka ženska v Texasu je sedela v svojem avtomobilu, ko je bil ta na neki gazolinski postaji dvignjen precej visoko na hidraličnem podstavku, kjer so ga uslužbenci mazali. Pozabila je da je v zraku, odprla vrata in telebnila na tla. — Nekega jutra je pismonošo v Floridi ugriznil pes, nato ga je v poštnem nabiralniku pičil škorpion, ko je nesel v neko hišo poštno pošiljko se je podrl "porč", pri čemer se mu je zaril v nogo precej dolg žebelj in končno je šel stopil na kačo klopotačo. — Uslužbenec "National Safety Council", ki je nabiral te podatke o nesrečah je sam postal žrtev nesrečnega slučaja. Ko je hotel odpreti okno, katerega je barva trdno držala zaprtega, ga je okno, ko je barva naenkrat popustila, z vso močjo udarilo v brado.

Po izjavi zdravnika Dr. Halbert Dunn, ki je vodja urada v katerem se preiskujejo življenjski pogoji današnjega človeka, se povprečno lahko računa, na vsakega posameznika dve leti več življenja. Povprečno je pričakovati, da bo novorojenec moškega spola dočakal 60.6 let, novorojeni otrok ženskega spola pa povprečno 64.5 let.

Poroča se, da je Ribbentrop pripravljen dati Madžarski uporno Hrvaško z njenimi jadranskimi pristanišči — da bi jo tako iztrgal italijanskim vplivom — skupaj s pristaniščem Solunom, ki bi Madžarom pomenilo direkten pristop k Sredozemskemu morju.

NIČ VEČ "BOG POMAGAJ!"

Nikar ne mislite, da ima to kaj opravka s protiverskim gibanjem. Gre za čisto znanstveno stvar. Zdravniki so si menda že doigo, od slavnega Hypokrata sem, prizadevali, kako bi odpravili nahod in z njim neprijetno kihanje, ki je pri nekaterih tako močno, kakor da bi bog vetrov, Eolus odvezal mehove. Sedaj pravijo, da se je zdravnikom na vseučilišču v Philadelphiji posrečilo dobiti tako sredstvo, ki ozdravi nahod v nekaj urah. To zdravilo, pravijo, je sestavljeno iz slane vode in klorofila, ki ga vdihavaš in ki zaleže za vse "boglonaj".

"ŠIRITE AMER. SLOVENCA"

Nov
triumf raziskave...!

Priznana razsvetljevalna oprema
— po čudoviti nizki ceni!

Po mesecih raziskovanja se je dokončala neka važna naloga! Cenena razsvetljevalna oprema, ki odgovarja priznanemu razsvetljevalnemu standardu za luči, je zdaj gotova.

Nova "Research Luminaire" daje dvakrat toliko svetlobe pri isti množini elektrike... napravlja vaše blago dvakrat bolj privlačno za oči — dvakratno privlačno za nakup.

Za popolna dejstva o "Research Luminaire" in drugih razsvetljevalnih opremlah telefonirajte RANDolph 1200.

"Research Luminaire"

- Visoke kakovosti narobljeno steklo ob straneh in na dnu znižuje površinsko svetlobo in bleščobo
- Gibčen — katerokoli število teh svetilk se lahko postavi v zaporednih vrstah
- Priprjene navzgor ali viseče skupine — dobe se ali v dveh ali 4. tubah
- Priznana od "Fleur-O-Lier"
- Dostopno — tube se lahko premeče hitro in lahko

Commonwealth Edison Company

72 West Adams Street

"SAMOSTANSKI LOVEC"

LUDVIK GANGHOFER

"Ne, Gitka, ne smeš več čakati. Pojdi!" Prijel jo je za roko, in četudi se je izgovarjala in branila, jo je vlekel s seboj proti vratom oskrbnikove pisarnice. "Možje," je dejal ostalim čakalcem, "dekle ima doma dva bolnika in ne more več čakati. Naj gre prta noter, kajne?"

Niso mu odgovorili. Pa samo zato ne, ker je v istem trenutku nekdo od znotraj z vso silo odprl vrata. V pisarnici so ljudje uzrli kmeti, ki je zbegel vrtel svoj klobuk med prsti. Pred njim je široko razkoračen stal gospod Sluteman, valpet grobo zajetna postava v kamizoli iz rjavega jelenega usnja s trdo nabornico okoli vratu.

Kakor dvoje bodalc sta štrlela konca muštac iz njegovega zariplega obraza in četinatni lasje na njegovi glavi so bili divje razmrščeni kakor žitno strnišče, po katerem se je bila pasla čreda. Če ni bila morda to frizura, ki jo je bil odnesel gospod Sluteman od pogovora z gospo Cecilijo?

"Opravila sva, Eger, opravila!" je kričal valpet in stresal z glavo kakor konj, ki noče vleči. "Ali ne vidite, da čakajo ljudje? Imam druge opravke nego ubijati se z vami. Naprej! Vrata so odprta in jaz ne prenesem prepaha."

"Gospod oskrbnik," je menčal kmet, "če že ne morem dobiti njive, se usmilite vsaj moje uboge žene in..."

"Vaša žena se je preobjedla krapov," je vzkipel gospod Sluteman, "in se za moje usmiljenje lahko obriše! Pusti naj potice in medicino in naj je kislino mleko in črn kruh, potem ne bo potrebovala ne bobrove masti in ne kozorogovih srčnih križcev. To so zdravila za druge ljudi. Punktum!"

Eger se je znašel pred vrati, sam ni vedel kako; samo zdelo se mu je, kakor bi ga bil gospod Sluteman za trenutek zgrabil za vrat. In medtem ko je kmét kakor polit kužek capljal proti izhodu, je bil zagledal valpet že novo žrtev svojega žolča: lovca.

"Takooo," je zategnil in se globoko priklonil, zakaj hotel je pokazati svoj zasmeh. "Izvolili so se torej prikazati?"

"Da, gospod oskrbnik," je dejal Hajmo in rinit pred seboj deklico, ki se je vsa tresla in sleherni hip spreminjala barvo. "Toda tu je neko dekle..."

"Seveda!" Gospod Sluteman je razprostril roke in se še bolj priklonil. "Njegova knežja milost z Volčjih kozuhov se je blagovolila utaboriti v samostanski kuhinji. Valpet naj pa čaka! Seveda! Zelodec je prvi na vrsti!"

"Gospod oskrbnik," se je nasmehnil Hajmo, "tu je neko dekle..."

"Dekle, dekle!" se je zasopel obregnul in belo pogledal gospod Slutemana. Gitkin ljubek pogled ga ni ganil; saj je imel pred seboj delec tiste polovice človeškega rodu, h kateri se je prištevala tudi gospa Cecilija. In to je bilo dovolj, da je zarežal nad Gitko: "Kaj pa hoče ženšče?"

Gitka je zganila ustnice, toda iz grla ni mogla spraviti nobenega glasu.

"Torej? Bo kaj? Kaj hočeš?"

"Govori vendar, Gitka!" jo je vzpodbudjal Hajmo. "Ne smeš se bati! Gospod oskrbnik je ljubezniv in dober mož. Kar naravnost povej, kaj bi rada!"

"Nekaj... sem... prinesla..." je zajecjalo dekle.

"Prinesla? Samostanu? Daj sem!" Gospod Sluteman je samo segel z roko in Gitka se je znašla v valptovi pisarnici. Še enkrat se je hotela proseče ozreti za Hajmom, toda vrata so se bila že zaprla za njo. Plašno je pogledala okoli sebe. Obši-

ren prostor z visokimi omarami ob stenu. Med obema oknoma podoba: sveti Jurij, ki prebada zmaja. Na sredi sobe miza in stoli z naslonili.

Na takšen stol je omahnil gospod Sluteman, prekrižal roke in iztegnil noge.

"Torej! Kaj prinašaš?"

Gitka se je zamudno bližala, snela pokrov s košarice in jo ponudila valptu.

Gospod Sluteman je pokukal vanjo in obrnil oči, da se je pokazala v njih sama belina. Menil je menda, da bo našel v košarici čedno številce svežih jajec ali kepo presnega masla. "Neumnost!" je zarežal nad Gitko, da se je prestrašena stresla in skoro spustila košarico iz rok. "Kaj pa hočeš s tem? Mar naj si ta plevel denem za klobuk?"

Gitkine oči so se ovlažile in tiho, da se je še komaj slišalo, je rekla: "Jutri je veliki petek!"

"Vem! Ali pa misliš, da se morda ne spoznam v koledarju?"

"In to so telohi. Sama sem jih prinesla s strmin v Rdečini... in sem jih namenila za na božji grob našega ljubega Gospoda."

Gospod Sluteman se je umiril. "Tako? že prav," je zamomljal. "Deni košarico kar tja na mizo. Odrajtal jo bom bratu cerkovniku. Tako! In zdaj Bog plačaj! In zbogom!"

Pomenljivo je zamahnil z roko proti vratom, toda Gitka se ni premaknila: od strahu bleda ko zid proseče gledala gospoda Slutemana.

Valpet je osupnil; nagnil je glavo po strani in se približal dekletu s tako grozečimi očmi, da se je Gitka plaho umaknila za nekaj korakov.

"Bi menda radi še nekaj? Haha! Že razumem! To je torej tista krščanska pobožnost! He! Ta plevel je bil torej samo pretveza, da smo mogli sem noter?"

"Ne, ne, gospod oskrbnik..." se je branila Gitka in glas ji je pojemal.

"Nič ugovora!" je udarilo kakor grom izpod srščih brk. "Kaj hočemo? Torej? Bo kaj ali nič?"

Vsa v strahu je pogledala Gitka kvišku; hotela je spregovoriti, toda preden je mogla izustiti besedico, so jo oblike debele solze in bridko plakačo si je zakrila z obema rokama obraz.

"Seveda! Zdaj bomo tulili!" Dolgokratko je premeril gospod Sluteman izbo in zakričal z rokama. "Gospod, ti moj Bog, žensko si pa ustvaril zares, ko si bil najbolj slabe volje. Zdaj tuli! Brž tuli! Tako delajo vse! Vse!" Ali je pač natihoma dostavil: samo gospa Cecilija ne? Široko se je razkoračil pred Gitko in se oprl s pestmi ob boke. "Torej? Ali se bomo že navekali? Bom že vendarle končno slišal, kaj hočemo?"

"Ah, gospod valpet," se je začulo med solzami in ihtenjem, "moj brat ne more plačati gostaščine."

"Aha, iz te hknje piha veter!" Gospod Sluteman je tresčil z roko ob mizo. "Malomarni brat noče plačati, toda imenitna sestrica se košati in je nališpana kakor kaka grajska!"

Gitka se je prestrašeno ozrla po sebi, nato pa z drhtečo roko zmečkala šopek trobentic na modrcu in zajecjalo vsa v solzah: "Ne, ne, gospod valpet! Saj sem vendar uboga reva. Poglejte moje šolne, sama sem jih sešila; in krilce nosim že štiri leta, in trak tu je samo prišit in modrc mi je podarila Egerica, ker mu je njena Cenca že odrasla. In to platno, to sem si sama obelila in oprala."

(Nadaljevanje s 1. strani)

"Torišče za Lend-Lease," pravi poročilo, "je ves svet". Trinideset vlad, dodatno k Britanskemu cesarstvu, je vpravičenih do dobrot istega. V to svrhu je bilo skoraj 13 biljonov dolarjev dovoljenih.

"Iz Lend-Lease skladov se gradijo britanske baze pri Rangoon-u v Burmi, pri Karachi ob Arabskem morju in druge življenske postojanke ob Perzijskem zalivu in v Eritreji. S 50 milijoni dolarjev iz Lend-lease je poveljstvo za dostavljanje vojnih aeroplanov zaveznikom (Army Air Corps Ferrying Command) že dostavilo več kot tisoč aeroplanov... Zrakoplovna družba Pan American Airways je dobila subvencijo za novo progno čez južni del Atlantika. Druga Lend-Lease zračna progna sega do Islande. Tovorni avti, preskrbljeni z Lend-Lease gorivom in oljem plezajo po blažnih ovinkih Burmanske ceste, ki je poglavitna življenska linija za Kitajsko.

Zadnjega marca se je dalo le 18 milijonov Lend-Lease pomoči. Novembra 1941 to je poskočilo na 283 milijonov dolarjev na mesec. Skupaj se je potrošilo 1,2 milijona dolarjev, kar je le kakih 10 odstotkov vsega, kar smo potrošili za obrambo in vojno, odkar je bil Lend-Lease zakon sprejet."

Od 4. aprila 1940 so razne vladne agencije, vsaka na svojem lastnem specializiranem polju, vodile gospodarsko bitko proti sovražniku. Zmrzovanje inozemskih skladov se opisuje kot gospodarsko orožje, ki pomaga prijateljem Amerike in škoduje njenim sovražnikom. Več kot 7 biljonov dolarjev imovina trinidesetih dežel je bilo zmrznjenih, kontrola sedaj obsega vso kontinentalno Evropo razun Turške. Približno 2,500 poslovnih podjetij, ki so bile več ali manj pod kontrolo sovražnika, sedaj posluje pod licenco.

Ameriška zakladniška uprava ima sedaj v svojih aktih strategične informacije o ustroju, delovanju in zaledju takih podjetij, ki so lastnina ali pod kontroljo Osovine.

Zmrzovanje skladov obvaruje v Združenih Državah nahajajoče se imovine zasadenih dežel, da ne padejo v roke Osovine. Ko so bili skladi Nemčije in Italije zmrznjeni meseca junija 1941, je to paraliziralo njuno prizadevanje za nakup nujno potrebnih materialov v Zapadni hemisferi. Vporabljali so ameriške dolarje in ameriške bančne ugodnosti, da so financirali sabotažo, vohunstvo in propagandiziranje toliko v Severni kolikor v Južni Ameriki.

Proti Japanu je bil udarec še hujši. Japonsko gospodarstvo je jako odvisno od uvoza. Ravno tak je njegov vojni ustroj. Japonsko nakopičenje zalog za vojno je končalo dne 26. julija, ko so Združene Države, Britansko in Nizozemci uvedli zmrzovanje kontrole.

Črna lista (Blacklist), ki je proglašena seznam posameznikov in tvrdk, s katerimi Amerika ne sme trgovati, je tudi težek gospodarski udarec. Seznam sedaj vsebuje kakih 5,000 imen.

predstavljajočih biljone v osovinskih investicijah v Južni Ameriki in drugih deželah.

Razun malenkostne količine tihotapstva je vsa direktna trgovina z osovinskimi trdkami končala. Problem je sedaj, kako ravnati, s tvrdkami ki služijo kot krinka za sovražnikovo trgovino. Nekaterim družbam je bilo ponujenih celo 75 odstotkov od vrednosti vsega izvoznega naklada, da bi se le njihovo ime rabilo kot ime odpošiljalca.

Črna lista in kontrola ameriških izvozov sta neločljivi gospodarski orožji. Pošiljanje mnogih nevalitnih izvozov v Južno Ameriko se rado dovoljuje pod "generalnimi" licencami, ali le potem ko so pregledali črno listo. Izdavanje licenc se je znatno pospešilo in rešuje se vsak dan kakih 3,000 prošenj za licenco.

"Iztrebljenje zračnih prog v Južni Ameriki, ki so bile pod osovinsko kontrolo," pravi poročilo, "je izborni primer uspešnega gospodarskega vojskovanja. Pošiljanje "octane" gazolin osumljenim tvrdkam je bilo prekinjeno. Večina Republik je hotela odkupiti inozemske lastnike, ali niso imele denarja. Ustanovljen je bil posojilni sklad 8 milijonov dolarjev, da se olajšajo ti nakupi. Meseca septembra 1939 je bilo v Boliviji 4,109 milj zračnih prog pod osovinsko kontrolo; sedaj jih ni nič. Bilo jih je 5,494 milj v Kolumbiji, 594 milj v Ecuadoru, 1,210 milj v Peru-ju. Sedaj jih ni nič. To delo je takorekoč končano tudi v drugih deželah."

Združene Države so preprečile Osovino dobivanje strategičnih materialov iz vsake dežele, ko so se pogodile za nakup materialov, ki drugače bi bili šli k sovražniku.

"Pred koncem l. 1940," dodaja poročilo, "so bile sklenjene pogodbe, ki so nam dejanski zagotovile vso produkcijo bakra v republikah Chile, Mehiki in Peru. Novembra l. 1940 smo se dogovorili o nakupitvi kositer Bolivije, vkolikor ni bil rezerviran za Veliko Britanijo. Malo mesecev kasneje, vzlic višjim japonskim ponudbam je bil sklenjen dogovor za nakup vse bolivijske proizvodnje tungstena. Pod dogovori od l. 1941 mi kupujemo ves izvozljivi prebitek raznih strategičnih materialov iz Brazila, Mehike in Peru-ja."

Da pomaga pri nakupih manufakturnega blaga v Združenih Državah — blaga, ki ga ne morejo dobiti od nikjer drugje — in da razvije nove vevre, je Export-Import Bank dovolila posojila in kredite v skupni vrednosti približno 290 milijonov dolarjev v prid osemnajstim republikam v Amerikah.

Listen to
PALANDECH'S
RADIO BROADCAST
Featuring a Program of
YUGOSLAV FOLK MUSIC
Every Saturday, 1 to 2 P.M.
STATION WHIP
1520 Kilocycles (Top of the Dial)

NE OŠTANITE BREZ

"Baragove Pratique"

ZA LETO 1942.

Pratika je zanimiva in gre hitro iz pod rok. Kdor se ne bo v prihodnjih par dnevih pomujal, bo najbrže ostal brez nje. Pratika stane samo:

30 centov

kar je poslati v gotovini, Money Order, ali pa v znamkah po 3c. na:

Knjigarna Amerikanski Slovenec
1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois

J. M. Trunk:

"Bilo je nekdaž—es war einmal..." tako začenja E. Grimm vsako svojih divnih pravljic, vsaka pravljica se tako pričinja. "Nekoč je bilo..." Well, na pravljicah se naslaja deca, odrasli morajo imeti bolj trdo hrano, da si morejo v spominu brisati ustnice in požirati nekaj slin. Bila je trda, klena hrana za socialistične kroge, ko je s polomom l. 1918 militarizem zadobil sunek, in je prišel na površje antimilitarizem, in socialisti so bili, kakor so trdili vsaj na vsa usta po polomu, antimilitaristi, vsaj nemški socialisti pa so z nacionalisti vred po ulicah rjuli "Die Wacht am Rhein", in svoj antimilitarizem položili na polico, spravili ga pa na dan, ko je nemški militarizem moral v grob za neko dobo vsaj.

Amerikanski socialisti vsega tega niso mogli videti ali doživeti, kdor pa je bil tiste dni tam, je vse gledal in slišal, gždal z lastnimi očmi in slišal z lastnimi ušesi. Treba je bilo iti na shode po polomu in poslušati, kako so udrihali po militarizmu, seve tudi po kapitalizmu, kar je bilo prav, le pravi čas ni bil tedaj. Do neke veljave je prišel socializem le med Nemci, ni bil ves le slab, vsi drugi ali v drugih deželah so le za Nemci capljali.

Kakšne so bile posledice? Karčez noč se je vse izpremenilo, vsak je hotel biti čim boljši socialist. To je bila doba "novembrskih socialistov". Vsi mežnarji so postali socialisti. Sicer so ostali še mežnarji, ostali še pri crkvi, ki jih je skromno preživljala, ampak "voliti moral socialisti, ker ti obljubujejo nekaj", in "pokazali bomo kapitalistom", in med kapitalisti je bila od nekdanj po socialistični propagandi tudi cerkev, dasi je bila v resnici prava cerkvena misel. Kaj boš. Vse je drvelo za socialisti. Treba je bilo to gledati.

Beljak je dobil socialist za župana, enako Celovec, Dunaj tudi, in deželni glavar na Korškem je postal socialist itd. itd. Polagoma je prišlo vse v območje antimilitarističnih (?) socialistov. Kdor je vse to gledal, je sicer videl, da so se sprva malo ustrašili te povodnji, ker treba bo izpolniti obljube, rajske obljube, in izponitev je od obljub različna roba... ampak rdeče sonce je bilo na nebu. Nemčija je dobila socialističnega predsednika. Kaj hočete še več? Pozneje je zasijalo sonce tudi na Španskem. In prav Moskva je prišla na Špansko, da zasije tudi tam rdeče sonce. Kdor se zanima, naj čita, zgodovine jaz ne bom pisal.

Čas je hitel. Obljub je bilo na koše, izpolnile se pa niso, in sonce je pričelo bledeti. Kako se je polagoma izpremenilo, vidite sami, rdeče sonce je zatonilo. Ampak spomini so ostali, in ti spomini hudo—bolijo, kakor nekako pravi pesnik, ko trdi, da "bolečina vseh bolečin je srečnih dni spomin". Prav naši slovenski in amerikanski socialisti ne morejo pozabiti tistih srečnih in rdečih dni, posebno ne morejo preiti preko — Dunaja, ker tam je sonce najbolj jasno sijalo, tam pa tudi bilo upihnjeno.

Da vidite zvezo. V starem kraku je tako, da se ozirajo sem v Ameriko za pomoč. Vse trpi, in vsi v Ameriki naj bi pomagali. To je amerikanske Slovence malo med seboj zblížalo. Piknilo pa je najbolj napredne med naprednjaki. Kaj takega! Do 99 odstotkov smo napredni, in mi naj bi šli skupaj s tistimi fajmoštri in mežnarji! To je pravo in pravcato izdajstvo naprednih načel. Tako ne sme biti, če hočemo biti napredni, ali pa naj se "klerikalci" spokorijo, izpreobrnejo in priznajo, kakšni zlomki da so. Tako glasitelj izmed najbolj naprednih, g. Anton Garden, proti naprednim. Poglejte jih, kaj so naredili tedaj pod Dolfussom na Dunaju, ko so upihnil tam rdeče sonce! (Dalje prih.)

"ŠIRITE AMER. SLOVENCA"

DR. JOHN J. SMETANA
OPTOMETRIST
Pregleduje oči in predpisuje očala
23 LET IZKUŠNJE
1801 So. Ashland Avenue
Tel. Canal 0523
Uradne ure: vsak dan od 9 zjutraj do 8:30 zvečer.

Jacob Gerend Furniture Co.

704-706 North 8th Street, Sheboygan, Wis.
Telefon: 85 — Res. 4080-W

Priporočamo naš pogrebni zavod. Dobite nas podnevi in ponoči. Imamo tudi vsakovrstno pohištvo po zmernih cenah.

ZLATA KNJIGA

ki smo jo izdali za petdesetletnico

"Amerikanskega Slovenca"

je s stališča slovenske zgodovine in drugače nadvse zanimiva knjiga. Vsaka slovenska hiša bi jo naj imela v svoji hiši. Naročite jo, **50c** stane samo

Kdor pa želi naročiti tudi Spominsko knjigo ki je bila izdana za štiridesetletnico "Amerikanskega Slovenca" pred desetimi leti, katerih imamo še nekaj na roki, tak dobi obe skupaj, to je Spominsko knjigo od 40 letnice in se- **75c** danjo Zlato knjigo, obe za samo

Naročila sprejema:

Knjigarna Amerikanski Slovenec
1849 W. Cermak Road, Chicago, Illinois

S prijateljem po svetu

Dober zanimiv list, ki daje pouk, je najboljši človekov prijatelj. Dober list bogati človekovo znanje. Dober zanimiv list dela vam tovarištvo ob dolgih zimskih večerih. Tak list boste imeli, če si naročite družinski mesečnik

NOVI SVET 1849 West Cermak Road, Chicago, Illinois
STANE LETNO SAMO \$2.00 — NAROČITE SI GA SE DANES!